

בימים הזהם

★ בזמן הזה

מסע אל שאלות הקיום של העם היהודי

03 לשאלת הרוע בעולם (ב)

את שמחת תורה תשפ"ד סביר להניח שלא נשכח.

כולנו זוכרים היטב את הרגע בו הבנו שמשהו לא טוב קורה. הקפצה למילואים, עצירת ההקפות לתפילה, אזעקות בבוקר של חג ועדכונים בלתי פוסקים. מאותו רגע דבר לא חזר להיות כשהיה. מספרים בלתי נתפסים של נופלים, חטופים ופצועים. שברון לב נורא וכאב כמוהו לא חויינו מאז השואה.

יחד עם הכאב הגדול צצות ועולות שאלות ותהיות עמוקות. אלה שאלות שליוו את עם ישראל לאורך היסטוריה רוויות טרגדיות וקשיים והן חוזרות ונוקשות על דלת ליבנו כיום, כאשר אנו שבים וחווים את קשר הדם ארוך השנים של העם שלנו.

בסדרת המפגשים הקרובה נדון ונשוחח יחד. נשאל שאלות וניתן מקום לכאב. לא להכל יהיה מענה, כמובן. נלמד כיצד התייחסו לשאלות הללו במשך שלושת-אלפים-וחמש-מאות שנים של היסטוריה יהודית, נאזין לדברי ימי הדורות וננסה לאסוף כוחות, יחד.

והלימוד והחיזוקים, את החיילים שממשיכים להילחם מתוך תחושת שליחות...

ברור לי שבתוך כל הקושי והכאב, קיים גם היופי של עם ישראל, כי 'עם ישראל חי' אינו סיסמה קלשאתית, אלא החיים בעצמם.

מעבר לכל, יש כאן גם ראייה של ה'יש' שאבא לימד אותנו תמיד לראות. דווקא בימים אלו, כשאני יושבת שבעה, מוקפת בבני המשפחה המדהימים שבהם אני גאה כל כך, אני מרגישה שזכיתי. אני חושבת שאין הרבה אנשים שחיים באושר ובשמחה עם בני משפחותיהם כמוני.

זכיתי גם לחוויות רבות ומעצימות עם פדיה, וגם עליהן אני מודה.

מדברים על זה

איך אורית מתמודדת עם האובדן הנורא שעובר עליה?

אורית היא אחותו של פדיה מרק, לוחם פלס"ר גבעתי שנפל מפגיעת טיל נ.ט ברצועת עזה ביום שלישי ה-31.10. זאת לא הפעם הראשונה שאורית חווה שכול, וגם לא הפעם השניה. אורית איבדה את אביה הרב מיכאל מרק בשנת 2016 בפיגוע ירי, וגם את אחיה שלומי, האח הבכור שנותר לאחר הפיגוע בדמות 'אב המשפחה', גם הוא נהרג כעבור תקופה בתאונת דרכים.

אורית התראיינה למגזין 'משפחה' [כ"ה חשוון תשפ"ד] ונשאלה: מה נותן לך את הכוח להישאר חזקה כל כך, אחרי כזה אובדן?

ברור שכשאני חושבת על מה שחווינו כמשפחה, קשה לי להכיל את האובדן. גם במבט רחב יותר – כמות האבדות הבלתי נתפסת שעם ישראל סופג במלחמה הנוכחית היא בלתי ניתנת להכלה.

ובכל זאת, במבט נוסף, אני רואה גם את כל הדברים החיוביים שקיימים בעם ונותנים לי תקווה עצמוה, את האחדות בעם, את התפילות

טוב?

וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא
 אֹתָנוּ לָתֵת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר
 נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם. וַיְצַוֵּנוּ ה' לַעֲשׂוֹת
 אֶת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת
 ה' אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים
 לְחַיֵּינוּ כִּהְיוֹם הַזֶּה.

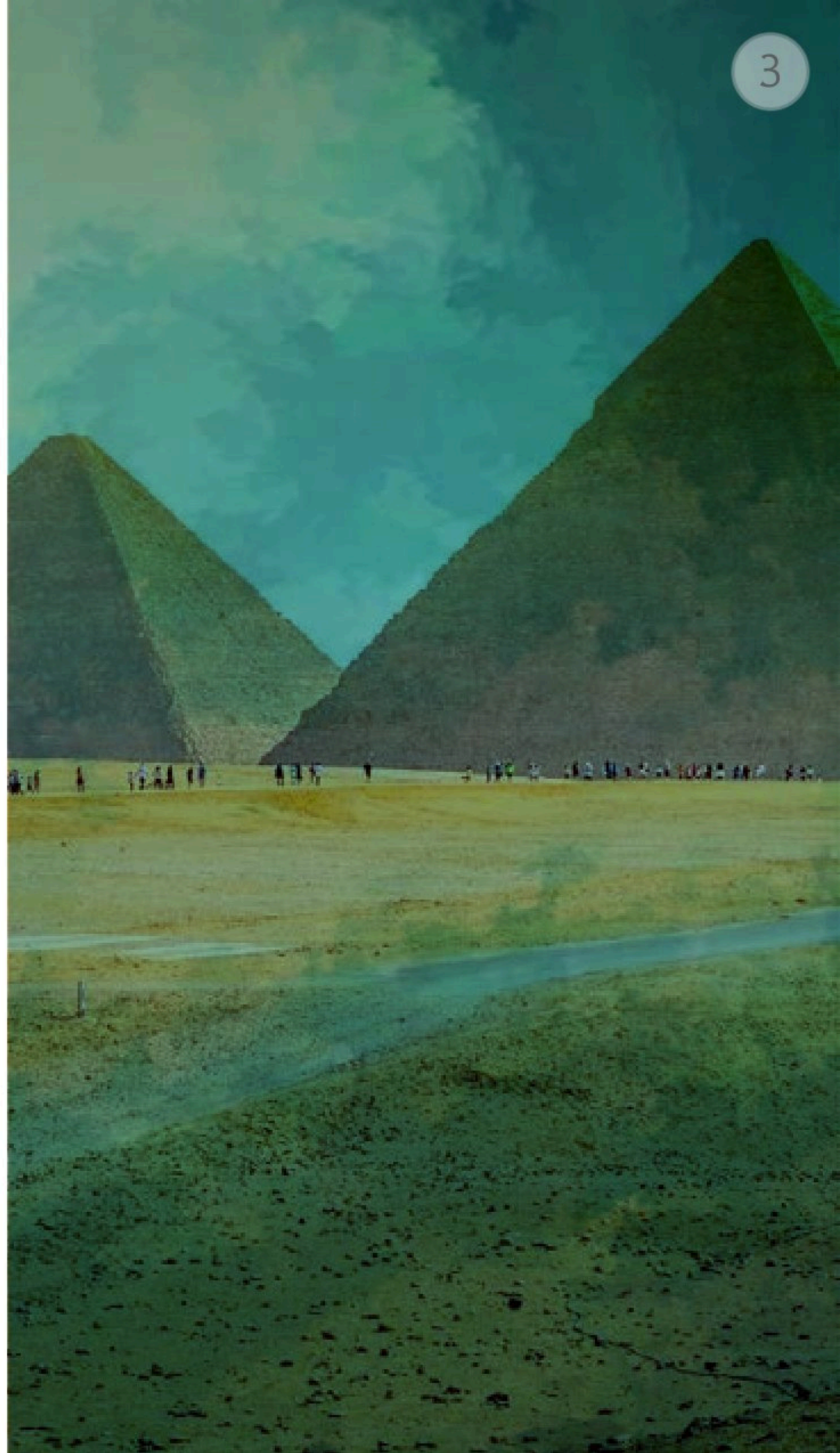
(דברים ו, כ"ד)

**טוב ה' לכל
 ורחמיו על כל
 מעשיו**

(תהלים
 קמה, ט)

חושבים יחד

האם אתם מזדהים עם הפסוקים האלו?
 באיזה חלקים בחיים אנו חווים את הטוב
 האלוקי?

לבחור בטוב

אמר השכל: למה רצה הבורא ברוך הוא, לברוא נבראים?

אמרה הנשמה: תשיב אתה לך ולי דבר השווה לשנינו

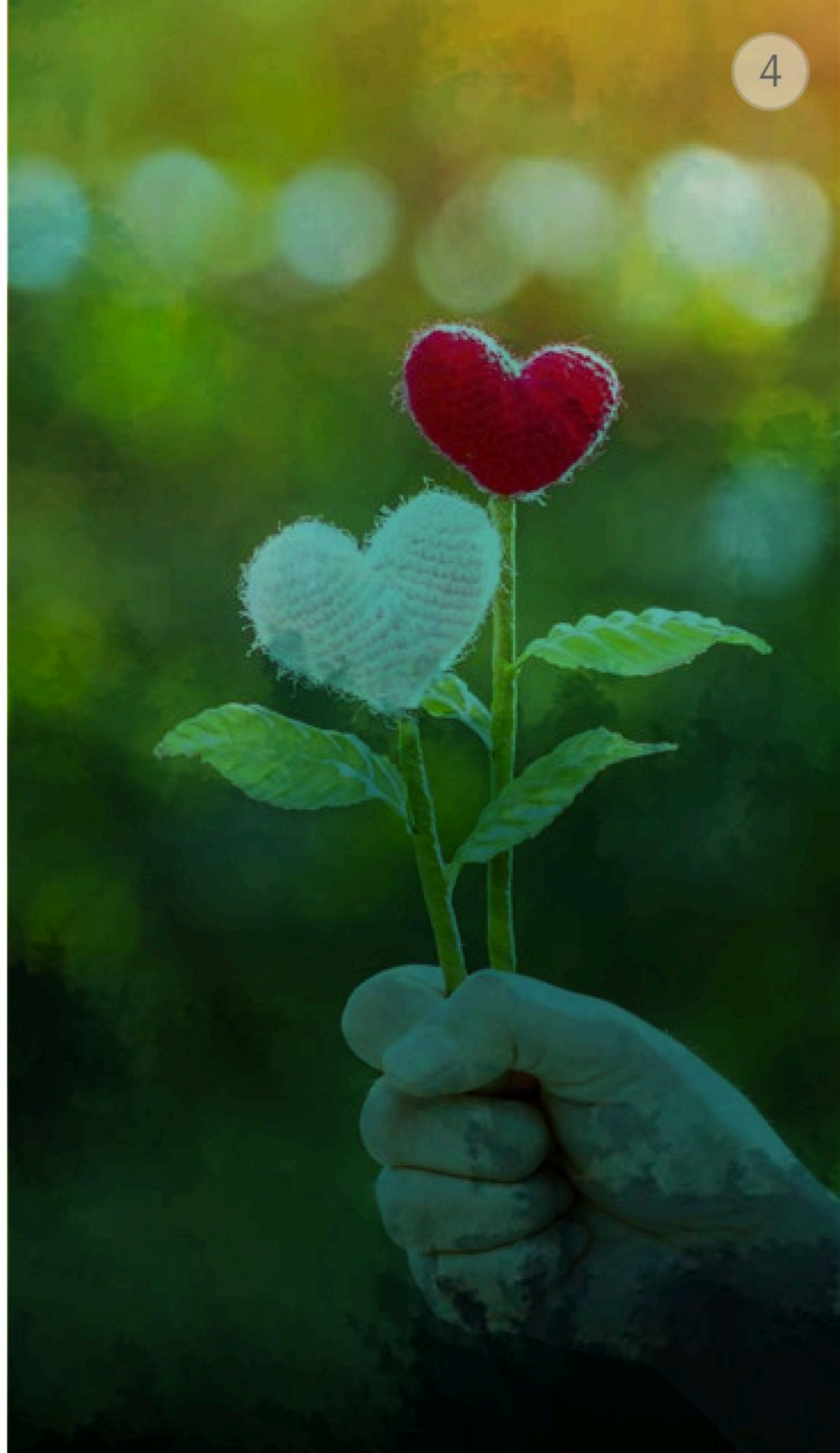
אמר השכל: מה שנוכל להשיג בענין זה הוא, כי האל יתברך שמו הוא תכלית הטוב ודאי. ואמנם, מחק הטוב הוא להיטיב, וזה הוא מה שרצה הוא יתברך שמו - לברוא נבראים כדי שיוכל להיטיב להם, כי אם אין מקבל הטוב - אין הטבה.

ואמנם, כדי שתהיה ההטבה הטבה שלימה, ידע בחכמתו הנשגבה שראוי שיהיו המקבלים אותה - מקבלים אותה ביגיע כפם, כי אז יהיו הם בעלי הטוב ההוא, ולא יישאר להם בושט פנים בקבלם הטוב, כמי שמקבל צדקה מאחר.

(רמח"ל דעת תבונות אות טז - יח).

מדברים על זה

מדוע בחירה בטוב על פני הרע מאפשרת לנו להיות טובים יותר מאשר לו היינו פשוט טובים בלא בחירה?

לראות בעיניים

עוד ירמוז כאן טעם הבריאה, למה שידענו כי עיקר הכל הוא האדם ובשבילו ואליו ברא ה' כל ברואיו.

ומעתה תבא השאלה לאדם למה? לזה אמר והנה טוב מאוד פירוש שהגם שבחינת נשמת האדם הוא מבחינת הטוב עם כל זה, בראו ה' לעלות במעלות הטוב יותר ממה שהוא, והוא אומרו מאד על ידי מעשה האדם מתעלית נשמתו ממדרגה למדרגה אשרי אנוש יעשה זאת.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד
(בראשית א, לא)

פירוש 'אור החיים':

וירא אלהים וגו'. פירוש באמצעות בריאת האדם נראה מעשהו בכללותו כי טוב הוא, כי אם אין אדם מה תועלת בכל התיקון ובכל הבריאה וצמחי האדמה, כי אין הבחנת טובה ניכרת אלא באמצעות האדם, כי אליו יוכר ויובחן הטוב ויודה למטיב. וכו'

אבני דרך

האור החיים, מסביר, שרק האדם יכול להבחין ולהתבונן בטוב האלוהי, ובאמצעות תיקון עולם, האדם הופך את העולם למקום טוב יותר.

בזמן הזה

נסו למצוא דוגמה מהחיים שלכם, שעשיתם פעולה טובה, ששיפרה ותיקנה את הסביבה הקרובה שלכם?

הלב נשבר

ויש דבר מכאיב הלבבות ומדאיב המחשבות, ממנו לבד, נמשכו רבים בכל הדורות לכפירה גמורה, והוא הראות בעולם משפט מעוקל וצדיק ורע לו רשע וטוב לו, כי יאמרו מדוע דרך פלוני ופלוני צלחה, ולמה פלוני ופלוני שיראו צדיקים אבדו?

(רמב"ן, הקדמה לספר איוב)

מן הסערה

ורצונו לומר כי מי שלא ידע בכל אלה,
עם ראותו בהם ההשגחה וטוב הסדר
וההנהגה אף על פי שהם בלא זכות
ובלא חובה, למה לא יחשוב בכלל
 שמשפטי האלהים בבני אדם נעלמים,
 וסודם ביצירת הנפש והגוף סתום
 וחתום?

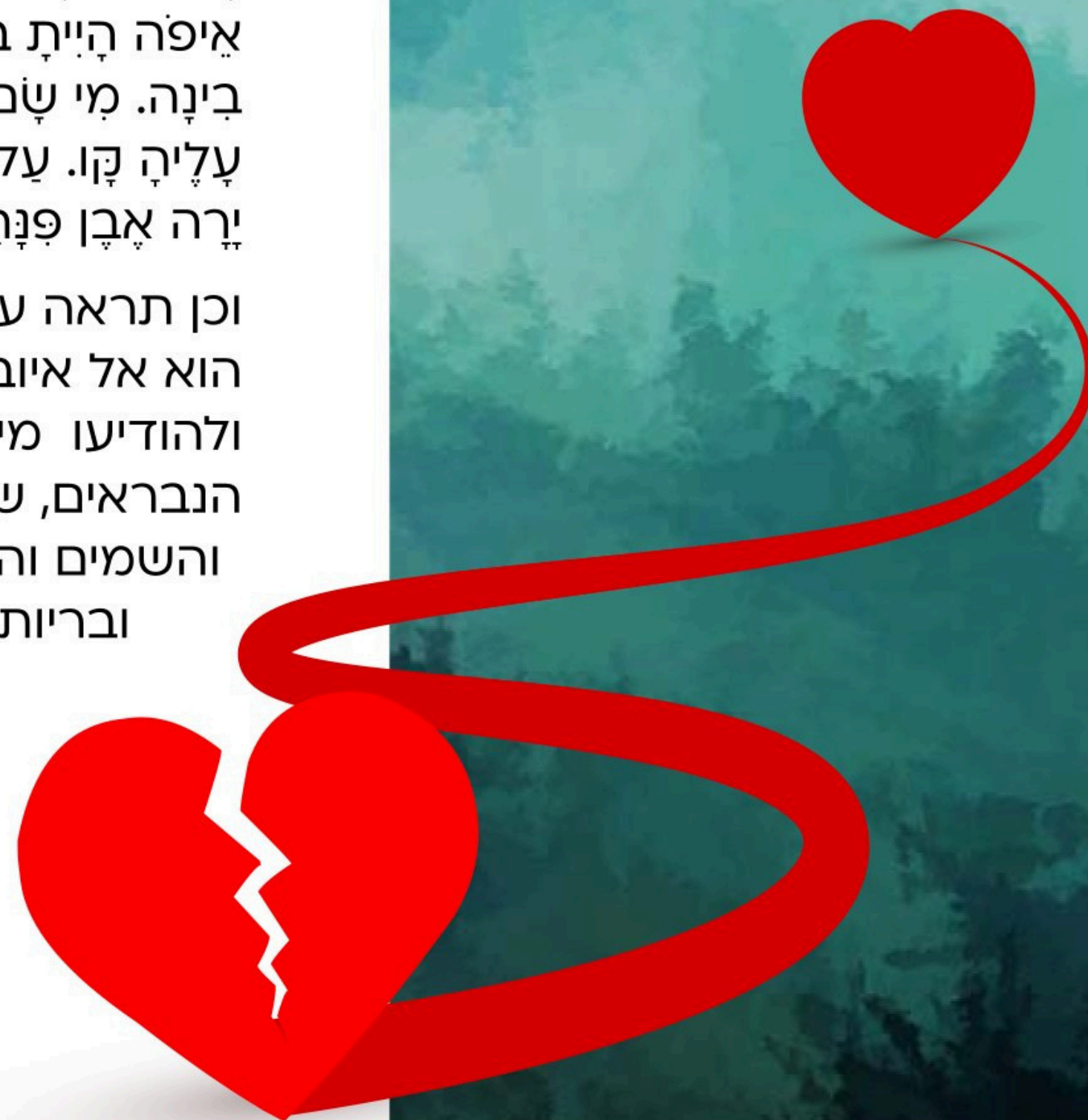
ולמה לא יתן צדק לפועלו מן הסתם
 אחרי ראותו חמלתו והשגחתו הטובה
 בשאר הבריות השפלות, ומדוע יבא
 אחרי המלך את אשר כבר עשהו?
 (רמב"ן)

ויען ה' את איוב מן הסערה ויאמר...
 אָזָר נָא כְּגִבֹר חֲלָצִיךָ וְאַשְׁאֲלֶךָ וְהוֹדִיעֲנִי.
 אִיפֹה הָיִיתָ בְּיַסְדֵי אָרֶץ הַגָּד אִם יָדַעְתָּ
 בְּיָנָה. מִי שָׁם מִמְדִּיָּה כִּי יִתְדַע אוֹ מִי נָטָה
 עָלֶיָה קוֹ. עַל מָה אֲדַנְיָה הִטְבְּעוּ אוֹ מִי
 יָרָה אָבֶן פְּנֹתָהּ. (איוב לח)

וכן תראה ענין רוב מוסרי הקדוש ברוך
 הוא אל איוב, לעלות מעשיו הנפלאים
 ולהודיעו מיעוט דעתו של איוב ביסוד
 הנבראים, שלא ידע יסודות הארץ
 והשמים והבהמות והעופות והים
 ובריותיו והכלל מעשה בראשית.

בימים ההם

לדברי הרמב"ן אלוקים עונה לאיוב: וכי אתה מסוגל להבין את
 הבריאה שלי שאתה מצפה להבין את הנהגה האלוקית? אם
 אתה איוב, רואה שאלוקים כבורא רוצה להיטיב, האמונה הזאת
 מאפשרת לך להאמין שהרע הוא זמני, ובסוף הכל יוביל אל הטוב.

לסיכום...

בשיעור הראשון דייקנו את שאלת הרע בעולם

בשיעור הנוכחי עסקנו בטוב האלוקי ובהבנה כי אין ביכולתנו להבין את מכלול הסיבות והתוצאות של קיום הרוע בעולם.

בשיעור הבא נתמקד בזוויות חדשות להתבוננות ברוע ובאופן בו נוכל להפוך את החיים שלנו לטובים יותר.

01

תודה רבה!